

29.6.2016

Yksikön päällikkö

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Säätaloa koskevan asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kaavaluonnoksesta, Vuorikatu 24 (Kluuvi 2/40/14)

HEL 2016-004230 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntopyyntö 23.5.2016

Kaupunkisuunnitteluvirasto on lähettänyt tiedon Kaisaniemessä osoitteessa Vuorikatu 24 sijaitsevaa tonttia koskevan asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelman ja kaavaluonnoksen esilläolosta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Suunnittelualueena on Kaisaniemessä osoitteessa Vuorikatu 24 sijaitseva yksi tontti ja sitä ympäröivät katualueet. Tontilla on voimassa vuonna 1958 vahvistettu asemakaava, jossa alue on määritelty yleisen rakennuksen tontiksi. Lisäksi suunnittelualueen katualueita koskee edelleen alueen ensimmäinen asemakaava vuodelta 1836, mutta katualueiden maanalaisten tilojen asemakaava on tullut voimaan vuonna 1988. Kaavamuutoksen kohteena oleva alue sisältyy Kaisaniemen puiston ja kasvitieteellisen puutarhan alueeseen, joka on mukana Museoviraston inventoinnissa valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY 2009). Alue kuuluu myös Helsingin yleiskaava 2002:een kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkaaseen alueeseen, jota tulee kehittää siten, että alueen arvot ja ominaisuudet säilyvät.

Suunnittelualueella sijaitsee Säätalona tunnettu Vuorikatu 24 valtion virastotalo. Ensimmäiset suunnitelmat ovat vuodelta 1958, joissa paikalle esitetään kahdeksankerroksista, ullakollista GEO-taloa, johon oli suunniteltu tiloja erilaisille valtion tutkimuslaitoksille. Tätä ei kuitenkaan toteutettu, vaan Arkkitehtitoimisto Veli Valorinta laati uudet suunnitelmat vuosina 1964-1965 ja kuusikerroksinen Säätalokorkeus valmistui Ilmatieteen laitoksen käyttöön vuonna 1966. Rakennuksessa on kaksi kellarikerrosta, joissa oli alun perin poikkeuksellisia tiloja kuten tuulitunnelihuone ja kokeiluallashuone ja muutoinkin rakennukseen on ollut sijoitettuna sään havainnoimiseen käytettäviä laitteita. Puutarhakadun ja Vuorikadun puoleisilla pilareiden ja pylväiden rajaamalla arkadeilla korostettiin sisääntulokerrosta, joka käsitti aula- ja työpajatiloja, henkilökunnan lounashuoneen ja keittiön sekä talonmiehen asunnon. Ylemmät kerrokset oli varattu pääosin toimistotiloiksi siten, että portaat ja hissit sekä aputi-

29.6.2016

Yksikön päällikkö

lat sijoitettiin pohjakaavaltaan lähes neliömäisen rakennuksen keskivyöhykkeelle ja toimistohuoneet ulkokehälle. Sisäänvedetty ullakkokerros käsitti teknisiä tiloja. Alkuperäiseksi pääasialliseksi julkisivumateriaaliksi piirustuksissa mainitaan seinissä Kupittaa harmaa klinkkeri, mutta pohjakerroksessa väri on ruskea. Räystäspellin materiaalina oli pronssipelti ja pohjakerroksen pylväissä profiloitu pronssi. Säättalo toimi Ilmatieteen laitoksen keskustoimipaikkana vuoteen 2005 saakka. Tämän jälkeen rakennuksessa tehtiin muutostyö, jossa tiloja ja tilajakoa osittain uudistettiin ja pohjakerrosta laajennettiin yhden pylväsvälin verran aiemmin ulkotilana olleeseen arkadikäytävään. Muutoin ulkoasu samoin kuin ylempien toimistokerrosten tilajäsentely on kuitenkin pitkälti alkuperäisen kaltainen. Paikka on Ilmatieteen laitoksen historiassa merkittävä, sillä Säättalon paikalla sijaitsi Helsingin yliopiston magneettisen observatorion ensimmäinen rakennus vuosina 1841-1963. Magneettinen observatorio oli perustettu vuonna 1838 ja sen johtajana toimi fyysikko Johan Jacob Nervander.

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen tavoitteeksi on asetettu Vuorikatu 24:ssä sijaitsevan tontin muuttaminen toimitilarakennusten korttelialueeksi, jotta rakennukseen voi sijoittua myös yksityisiä toimijoita. Lisäksi tontin eteläosa on tarkoitus muuttaa katualueeksi, millä turvataan Puutarhakadulta länteen päin suuntautuvan jalankulkuyhteyden säilyminen. Myös tontin itäpuolinen katualue osoitetaan yleiselle jalankululle, millä myös turvataan jalankulkuyhteyksiä Kaisaniemen puistoon. Lisäksi kaavamuutokseen liittyy maanalaisia tilavaroituksia.

Esillä olevassa luonnoksessa Vuorikatu 24:n tontti on muutettu Toimitilarakennusten korttelialueeksi, johon saa sijoittaa toimisto-, hotelli- ja hoivapalveluita (KTY). Paikalla nykyisin sijaitsevalle rakennukselle ei ole esitetty varsinaista suojelumääräystä. Rakennusala on määritelty olemassa olevan rakennuksen mukaisesti, samoin rakennuksen vesikatkon ylimmän kohdan korkeusasema, jonka alapuolelle tulee sijoittaa myös IV-konehuoneet ja vastaavat tilat. Lisäksi vesikatkon näkyvien osien, teknisten laitteiden ja rakennelmien suunnitteluun ja kaupunkikuvalliseen ilmeeseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kaavaluonnokseen on myös kirjattu, että erityistä kaupunkikuvallista huomiota on kiinnitettävä olemassa olevaan rakennukseen kohdistuvien rakennus-, muutos- ja kunnostustöiden yhteydessä siihen, että rakennuksen hahmo ja julkisivut pyritään säilyttämään alkuperäisen kaltaisina. Ilmastointikuilut, porrasyhteydet sekä niihin liittyvät osat ja kalusteet on suunniteltava, sijoitettava ja suojattava niin, että ne sopivat rakennuksen arkkitehtuuriin, pihanäkymiin, kaupunkikuvaan ja pitkiin kaupunkinäkymiin. Lisäksi todetaan, että KTY-korttelin ja katualueiden rakenteiden, pintamateriaalien, istutusten ja kalusteiden tulee olla kaupunkikuvaan sekä kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeään, valtakunnallisesti

29.6.2016

Yksikön päällikkö

merkittävään ympäristöön sopivia. Lisäksi määrätään, että kiinteistön tavara- ja jätehuoltotilat tulee sijoittaa korttelin maanalaisiin tiloihin eikä kiinteistön huoltoliikennettä saa järjestää puistoalueen kautta.

Kaupunginmuseo katsoo, että Säättaloa koskevassa asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ja kaavaluonnoksessa on riittävällä tavalla otettu huomioon suunnittelualueen kuulumisen valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön, sen reunavyöhykkeeseen ja Helsingin yleiskaava 2002:n kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkaaseen alueeseen sekä kaupunkitilassa avautuviin pitkiin katunäkymiin. Ilmatieteen laitoksen historiassa merkittävää ja merkittävällä paikalla sijaitsevaa Säättaloa ei varsinaisesti ole esitetty suojeltavaksi rakennukseksi, mutta asemakaavaluonnoksen määräykset ohjaavat rakennuksen hahmoa ja julkisivuja vaaliviin kunnostus-, muutos- ja rakennustöihin. Pyrkimyksenä on olemassa olevan rakennuksen hyödyntäminen säilyttävällä tavalla ja kiinteistön käytön tai siinä tehtävien muutosten vaikutusten ja häiriöiden minimointi kaupunkikuvaan ja arvokkaaseen kulttuuriympäristöön, erityisesti Kaisaniemen puiston suuntaan. Edellä mainittuun viitaten Säättalon asemakaavan muutosta voidaan kaupunginmuseon näkemyksen mukaan viedä kaavaluonnoksen pohjalta eteenpäin.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Riitta Pakarinen
vs. yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus